

تاریخ	۹۸/۰۹/۱۹	قانون - مقررات و رویه اجرایی - دستور جلسه (۱)	شناسه
عنوان	بررسی بند (و) تبصره ۵ قانون بودجه ۹۸ و نحوه اجرای آن با موضوع تهاثر بدهی های دولت با بخش خصوصی از طریق اوراق تسویه خزانه		
مرجع طرح موضوع	کمیسیون احداث و خدمات فنی و مهندسی اتاق ایران، اتاق بازرگانی کرمان، شورای گفتگوی کهگیلویه و بویر احمد		
شرح دستور	<p>الف) مقدمه: براساس بند (و) تبصره ۵ قانون بودجه سال ۹۸، ظرفیت های قانونی این بند با هدف تسویه بدهی های قطعی دولت به اشخاص حقیقی و حقوقی غیردولتی از طریق تهاثر بدهی آنها با دولت (نوع اول) و تهاثر بدهی اشخاص یادشده با بانک هایی که به بانک مرکزی بدهکار هستند (نوع دوم) پیش بینی شده است. جز (۱) بند (و) این تبصره چنین اشعار می دارد که "دولت از طریق اسناد تسویه خزانه، بدهی های قطعی خود به اشخاص حقیقی و حقوقی (تعاونی، خصوصی و مؤسسات عمومی غیردولتی (شهرداری ها)) که در چهارچوب قوانین و مقررات مربوط تا پایان سال ۱۳۹۷ ایجاد شده، با مطالبات قطعی معوق دولت از اشخاص مزبور، مشروط به پرداخت بیست و پنج درصد (۲۵٪) بدهی ها به صورت نقدی تا مبلغ پنجاه هزار میلیارد (۵۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال، به صورت جمعی - خرجی تسویه کند. مطالبات قطعی دولت از اشخاص فوق الذکر که در اجرای بند «پ» ماده (۲) قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور مصوب ۹۴ به شرکتهای دولتی منتقل شده با بدهی دولت به شرکت های مذکور و مطالبات اشخاص حقیقی و حقوقی (تعاونی و خصوصی) از دولت بابت طرح های تملک دارایی های سرمایه ای با بدهی اشخاص یادشده به بانک ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی از طریق تسویه بدهی های بانک ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی به دولت به وسیله این اسناد قابل تسویه است."؛ همچنین براساس بند (۲) به دولت اجازه داده شده است که "در صورت درخواست متقاضیان، مطالبات قطعی اشخاص حقیقی و حقوقی خصوصی و تعاونی که در چهارچوب قوانین و مقررات تا پایان سال ۱۳۹۷ ایجاد شده و همچنین مطالبات نهادهای عمومی غیردولتی، صندوق های بازنشستگی، بانکها، قرارگاه خاتم الانبیا، پیمانکاران محرومیت زدایی قرارگاه خاتم الانبیا، پیمانکاران خصوصی نوسازی مدارس، شرکت ملی نفت ایران و شرکت های تابعه و وابسته به آنها و نیز شرکت های دولتی تابعه وزارتخانه های نیرو و جهاد کشاورزی را بابت یارانه قیمت های تکلیفی از دولت که در چهارچوب قوانین و مقررات مربوط تا پایان سال ۱۳۹۶ ایجاد شده است، با بدهی اشخاص یادشده به بانک مرکزی یا بانک ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی که تا پایان سال ۱۳۹۶ ایجاد شده از طریق تسویه بدهی های بانک ها و مؤسسات غیربانکی به بانک مرکزی تا مبلغ استفاده نشده جزء (۱) بند «و» تبصره (۵) قانون بودجه سال ۱۳۹۷ به صورت جمعی - خرجی از طریق انتشار اسناد تسویه خزانه تسویه کند."؛ لیکن به گفته فعالان بخش خصوصی با اینکه ظرفیت های بسیار خوبی برای کمک به حل مشکلات این بخش در این بند دیده شده است، به دلایلی که در شرح دستور پیشرو به آن پرداخته شده است، بخش خصوصی واقعی که می بایست با بخش دولتی و بانک ها تهاثر نماید، نمی تواند استفاده کافی از این بند از قانون بودجه نماید.</p> <p>ب) بررسی علل عدم استفاده کافی بخش خصوصی از ظرفیت بند (و) تبصره (۵) قانون بودجه سال ۹۸:</p> <ul style="list-style-type: none"> • قید "پرداخت بیست و پنج درصد (۲۵٪) بدهی ها به صورت نقدی" در بند (و) تبصره ۵ قانون بودجه سال ۹۸ • ظرفیت های اعلامی بانک ها از جمله بانک مسکن برای اسناد خزانه نوع دوم و عدم امکان جابه جایی سهمیه این بانک به بانک های دیگر 		

- قید "ایجاد بدهی به بانک ها تا پایان سال ۹۶" در بند (و) تبصره ۵ قانون بودجه سال ۹۸
- سلیقه ای عمل کردن بانک ها در تخصیص های اعلامی سازمان برنامه و بودجه
- عدم لحاظ سهم دولت از حق بیمه تامین اجتماعی در اوراق تسویه خزانه
- عدم لحاظ حفظ قدرت خرید برای بدهی هایی که با اوراق تسویه خزانه تسویه می شوند
- محدود شدن دستگاه های اجرایی در تسویه بدهی در آیین نامه اجرایی بند (و) تبصره ۵

شرح تفصیلی هر علت به شرح ذیل است:

۱. قید "پرداخت بیست و پنج درصد (۲۵٪) بدهی ها به صورت نقدی" در بند (و) تبصره ۵ قانون بودجه سال ۹۸

تعارضی در متن قانون بودجه سال ۹۸ و آیین نامه اجرایی آن وجود دارد، بدین شرح که با عنایت به جز (۱) بند (و) تبصره ۵ قانون بودجه، دو لفظ بدهی ها و مطالبات در این جز ذکر شده است که دارای ابهام می باشد، زیرا در تبصره ۵ قانون بودجه چنین آمده است که «دولت از طریق اسناد تسویه خزانه، بدهی های قطعی خود به اشخاص حقیقی و حقوقی (تعاونی، خصوصی و مؤسسات عمومی غیردولتی (شهرداری ها)) که در چهارچوب قوانین و مقررات مربوط تا پایان سال ۱۳۹۷ ایجاد شده، با مطالبات قطعی معوق دولت از اشخاص مزبور، مشروط به پرداخت بیست و پنج درصد (۲۵٪) بدهی ها به صورت نقدی... تسویه نماید». به نظر فعالان بخش خصوصی با توجه به عدم تعریف و همچنین توجه به متن این تبصره، ۲۵ درصد به بدهی های قطعی دولت باز می گردد و بدین معناست که دولت باید ۲۵ درصد بدهی های خود را به صورت نقد پرداخت نماید، این امر در صورتی است که در بند (ث) ماده ۱ آیین نامه اجرایی و همچنین شیوه نامه سازمان برنامه و بودجه، اسناد تسویه خزانه نوع اول را اینگونه تعریف کرده است که اسناد تعهدی خاصی هستند که به منظور تسویه مطالبات قطعی معوق دولت (مشروط به پرداخت ۲۵ درصد آن به صورت نقدی توسط اشخاص متقاضی مشمول به دستگاه طلبکار) از اشخاص متقاضی مشمول با بدهی های قطعی دولت بابت اعتبارات عمرانی به اشخاص یادشده صادر می شود. به عنوان مثال بدهی وزارت نیرو به یک پیمانکار با بدهی همان پیمانکار به سازمان امور مالیاتی با رعایت شرط ۲۵ درصد، تهاتر و تسویه می شود. بنابراین در این مورد به نظر می رسد آیین نامه با قانون در تعارض است و ابهامی نیز در متن این بند از قانون بودجه وجود دارد.

۲. ظرفیت های اعلامی بانک ها از جمله بانک مسکن در مورد اسناد خزانه نوع دوم و عدم امکان جابه جایی سهمیه این بانک به بانک های دیگر

طبق قانون بودجه، اسناد تسویه خزانه نوع دوم، شامل اسناد تعهدی خاصی می شود که به منظور تسویه بدهی اشخاص متقاضی مشمول به بانک مرکزی یا بانک ها و موسسه های اعتباری غیربانکی (از طریق تسویه بدهی بانک ها و موسسه های اعتباری غیربانکی به بانک مرکزی) که تا پایان سال ۱۳۹۶ ایجاد شده است، با بدهی های قطعی دولت به این اشخاص صادر می شود. به عنوان مثال وزارت نیرو به یک پیمانکار بدهی دارد و آن پیمانکار نیز به یک بانک بدهی دارد، در صورتی که بانک مورد نظر به بانک مرکزی بدهی داشته باشد، در این حالت زنجیره بدهی تکمیل شده و امکان تهاتر و تسویه بدهی اولیه وجود دارد و نهایتاً بدهی تبدیل به بدهی دولت به بانک مرکزی خواهد شد. لیکن در خصوص تهاتر اسناد خزانه نوع دوم نیز علل ذیل مشکلاتی را ایجاد کرده است:

- مبالغی که بانک مرکزی اجازه تهاتر از طریق این بند را داده است، ۴۸ هزار میلیارد می باشد، در صورتی که ظرفیت باقیمانده اسناد تسویه خزانه نوع دوم در سال گذشته به ۶۶ هزار میلیارد تومان در سال جاری رسیده است و ۱۸ هزار میلیارد فاصله

وجود دارد.

• طبق اعلام بانک مرکزی ۱۱ بانک کشاورزی، مسکن، صنعت و معدن، توسعه تعاون، توسعه صادرات، تجارت، رفاه کارگران، صادرات ایران، گردشگری، پارسیان و موسسه اعتباری ملل در لیست اعلامی بانک مرکزی با سقف بدهی قابل تسویه از محل جز ۲ بند (و) تبصره ۵ قانون بودجه قرار گرفته اند. به طور مثال ۳۴ هزار میلیارد ریال از اجازه تهاتر، به بانک مسکن اختصاص یافته است، در صورتی که بانک مسکن در سال گذشته سهم ناچیزی در تهاتر داشته است و بخش خصوصی نتوانسته است سهمیه بانک مسکن را جذب نماید. طبق آمار اعلام شده از سوی جناب آقای محمد پیمان طایفه، نماینده بانک مسکن در جلسه کارگروه کارشناسی شورای گفتگو، این بانک ۳۴ هزار میلیارد به بانک مرکزی بدهکار است که از آن محل، ۲۵۰ میلیارد اشخاص متقاضی برای سال ۹۷ وجود داشته و اوراق تسویه خزانه را دریافت کرده‌اند و برای سال ۹۸ نیز تقاضاها دریافت شده است، بنابراین طبق آمار اعلامی سال گذشته؛ مشخص می شود که بانک مسکن سهم ناچیزی در جذب اوراق تسویه خزانه داشته است ولی سهمیه و ظرفیت زیادی نیز برای آن در نظر گرفته شده است که تمامی آن بابت خطوط اعتباری مسکن مهر می باشد.

لازم به توضیح است با وجود آنکه در بند (و) تبصره ۵ قانون بودجه و ماده ۴ آیین نامه اجرایی آن، امکان جابه جایی بدهی اشخاص متقاضی در بازار بین بانکی وجود دارد؛ لیکن به دلیل آنکه بانک مسکن، بدهی به بانک هایی نظیر بانک صادرات که بیشترین متقاضی را دارد، نداشته، بنابراین امکان انتقال و جابه جایی بین بانکی فراهم نیست؛ لذا امکان جذب منابع این بانک توسط بخش خصوصی وجود ندارد.

۳. قید "ایجاد بدهی به بانک ها تا پایان سال ۹۶" در بند (و) تبصره ۵ قانون بودجه سال ۹۸

در بند (و) تبصره ۵ قانون بودجه، این قید آمده است که بدهی به بانک ها تا پایان سال ۹۶ ایجاد شده باشد و این قید سبب شده است تا با وجود آنکه سازمان برنامه طی مکاتباتی اعلام نموده با توجه به منشا بدهی، فارغ از سال ایجاد بدهی تهاتر صورت گیرد که ممکن است سال ایجاد بدهی، سال های ۹۳، ۹۴، ۹۵ باشد و با توجه به امهال بدهی، به سال ۹۷ منتقل شده باشد، لیکن برخی از بانک ها به این استناد که با انتقال بدهی به سال بعد، شماره تسهیلات جدید گرفته می شود و این تسهیلات، سال جدید ایجاد شده است، بدهی را مشمول تهاتر نمی دانند و درخواست تسویه نقدی بدهی را دارند.

۴. سلیقه ای عمل کردن بانک ها در تخصیص های اعلامی سازمان برنامه و بودجه

تهاتر باید براساس ابلاغ تخصیص سازمان برنامه و بودجه صورت گیرد ولی در روش اعلامی نیز این امر به درستی انجام نمی شود و برخورد سلیقه ای از سوی برخی از بانک ها صورت می گیرد. این روش براساس شیوه نامه صادره از سوی سازمان برنامه، بدین شکل است که کاربرگ توسط متقاضی مشمول تکمیل می شود و به همراه مدارک تحویل دستگاه اجرایی بدهکار می شود، سپس کاربرگ شماره ۲ توسط دستگاه اجرایی بدهکار تکمیل می شود و بعد از آن کاربرگ دیگری با پیگیری متقاضی از بانک تکمیل می شود و به همراه مدارک توسط متقاضی تحویل دستگاه اجرایی بدهکار می گردد. سپس دستگاه اجرایی بدهکار کاربرگ تکمیل شده را در قالب درخواست به سازمان (امور پایش تعهدات دولت و تجهیز منابع) ارسال می نماید و بعد از بررسی مدارک و تایید آن توسط سازمان برنامه، تخصیص اعتبار برای درخواست صادر می شود و پس از آن، سایر مراحل اجرایی برای صدور سند تسویه، از طریق فرآیندهای تعریف شده توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی (مرکز مدیریت بدهی) پیگیری می شود. لازم به ذکر است در فرم شماره ۵ چنین آمده است که این

تاییدیه صرفاً جهت اطلاع برای صدور تخصیص اعتبار توسط سازمان برنامه و بودجه کشور ارسال می شود و تاییدیه نهایی بدهی شخص متقاضی برای صدور اسناد تسویه خزانه، توسط سرپرستی این بانک در سامانه وزارت اقتصاد است. به عبارت دیگر طبق تبصره ۴ ماده ۳ آیین نامه اجرایی بند (و) تبصره ۵ قانون بودجه سال ۹۸، صدور اسناد خزانه نوع اول و دوم توسط وزارت منوط به تخصیص اعتبار توسط سازمان برنامه و بودجه می باشد، لیکن برخی از شعب بانک ها، با روش اعلامی، ابلاغ سازمان برنامه را قبول نکرده و بدهکاران مشکوک الوصول را در اولویت خود قرار می دهند و تهاتر متقاضی را انجام نمی دهند. درخواست بخش خصوصی این است که تهاتر باید مطابق قانون و آیین نامه اجرایی به صورت شفاف برای همه فعالان بخش خصوصی که شرایط تهاتر دارند انجام و عملیاتی شود.

۵. عدم لحاظ سهم دولت از حق بیمه تامین اجتماعی در اوراق تسویه خزانه

به طرح های عمرانی که دولت با بخش خصوصی منعقد می نماید، ضریب $6/6$ حق بیمه سازمان تامین اجتماعی تعلق می گیرد که طبق مصوبه شورای عالی تامین اجتماعی، ۵ درصد آن، سهم دولت است و $1/6$ درصد از آن، سهم پیمانکار می باشد و در قراردادهای مشاوره‌ای نیز از ضریب $15/66$ درصد حق بیمه، ۱۲ درصد آن سهم دولت و $3/6$ درصد آن سهم مشاوران است، لذا زمانی که به پیمانکاران و مشاوران، اسناد خزانه اسلامی و اوراق تسویه داده می شود، باید سهم دولت بابت این قراردادها برای سازمان تامین اجتماعی لحاظ شود. قبل از این اوراق، صورت وضعیت به صورت ماهیانه توسط پیمانکار به سازمان داده می شد و در آنجا سهم دولت نیز ارسال می گردید و مشکلی نیز ایجاد نمی شد؛ لیکن اکنون پیمانکاران لیست را ارائه می دهند و چون سازمان تامین اجتماعی موظف است براساس آخرین صورت وضعیت واگذارنده کار محاسبات را انجام دهد، از تاریخ محاسبه، پیمانکاران مشمول جریمه می شوند. به بیان دیگر مشکلات پیمانکاران در این خصوص ۲ قسمت می شود، قسمتی مربوط به مطالبات گذشته است که قرارداد تمام شده و بدهی قطعی شده است و بدهی در قسمت اجرائیات می باشد و همچنین قسمتی نیز مربوط به مطالبات جاری است که صورت وضعیتی داده نمی شود ولی نیروی انسانی در پروژه مشغول فعالیت بوده و پیمانکاران یا مشاوران مکلف به ارائه لیست هستند که سازمان تامین اجتماعی در پیمان های جاری به علت عدم پرداخت وجه لیست پیمان ها، آن لیست ها را مورد پذیرش قرار نمی دهد، زیرا با قبول آن ها، تعهد ایجاد می شود و لذا سازمان تمام حساب های پیمانکاران بدهکار و حتی دستگاه اجرایی را مسدود می کند. به عبارت دیگر دولت برای مطالبات جاری و مطالبات معوق، زمانی که اوراق تسویه خزانه صادر می شود، تنها بدهی خود به پیمانکار را تهاتر می کند و حق بیمه های پیمان را پرداخت نمی کند؛ این امر در حالی است که پیمانکاری که پولی دریافت نکرده است، وجهی ندارد تا حق بیمه تامین اجتماعی را بدهد؛ بنابراین از آنجایی که بخش عمده حق بیمه طرح های عمرانی و طرح های مشاوره ای بر عهده دولت می باشد، قانون گذار در دادن اوراق تسویه خزانه، سهم دولت را لحاظ نماید و حق بیمه را به سازمان تامین اجتماعی به صورت وجه نقد پرداخت نماید و یا اسناد خزانه اسلامی بدهد.

۶. عدم لحاظ حفظ قدرت خرید برای بدهی هایی که با اوراق تسویه خزانه تسویه می شوند

براساس آیین نامه اجرایی ابلاغ شده برای اسناد خزانه اسلامی (بند ه تبصره ۵ قانون بودجه)، جهت حفظ قدرت خرید مبلغی معادل ۱۵ درصد به ازای هر سال تاخیر در پرداخت طلب طلبکاران تا زمان سررسید اسناد خزانه اسلامی به مبلغ بدهی مسجل اضافه می شود ولی در آیین نامه بند و تبصره ۵، تعلق ۱۵ درصد حفظ قدرت خرید از زمان تسجیل بدهی تا زمان تهاتر با مطالبات بانکی و نیز تسویه بدهی مالیاتی مسکوت مانده است، این امر در صورتی است که دولت، بدهی خود به بخش خصوصی را پس از گذشت زمان تهاتر و تسویه می نماید و در مقابل پیمانکاران را برای معوقات بانکی و مالیاتی، مشمول جریمه می نمایند.

۷. محدود شدن دستگاه های اجرایی در تسویه بدهی

در جز (۱) بند (و) تبصره ۵ قانون بودجه سال ۹۸، دولت مکلف شده است تا بدهی های قطعی خود به اشخاص حقیقی و حقوقی را تسویه نماید؛ لیکن در بند (ذ) ماده (۱) آیین نامه اجرایی؛ لفظ دولت بدین شکل تعریف شده است که دستگاه بدهکار عبارت است از وزارتخانه ها، موسسات دولتی و شرکت های دولتی (بابت اجرای طرح های تملک دارایی سرمایه ای که اعتبارات آن ها از محل بودجه عمومی دولت تامین می شود) که دارای بدهی قطعی به اشخاص متقاضی هستند. بنابراین به نظر می رسد آیین نامه اجرایی قانون، تعریف دولت و تعریف بدهی های قطعی دولت را محدود نموده و مرکز بدهی، شرکت هایی نظیر شرکت های آب و فاضلاب را به دلیل خصوصی بودن علیرغم آنکه اعتبار طرح های تملک دارایی سرمایه ای به آن تخصیص داده شده است و همچنین با وجود آنکه آن ها را در سال های ۹۵، ۹۶ و ۹۷ به عنوان دستگاه بدهکار پذیرفته^۱ و تهاتر زیادی را نیز با آن ها انجام داده بود، از دامنه دستگاه های بدهکار خارج کرده است.

۱. به نظر می رسد که ابهام و تعارضی در قانون بودجه و آیین نامه اجرایی آن در مورد قید ۲۵ درصد پرداخت نقدی وجود دارد، لیکن حتی اگر تعارضی نیز بین آیین نامه و قانون بودجه وجود نداشته باشد، طبق بند (و) تبصره ۵ قانون بودجه سال ۹۸ دولت تعهدی را برای خود ایجاد کرده است و اشخاصی را در اثر ایجاد این تعهد به خود (سازمان امور مالیاتی، تامین اجتماعی و...) نیز بدهکار کرده است و حال بدون اینکه پولی پرداخت کند، طلبکاران خود را ملزم به پرداخت نقدی بدهی های مالیاتی و... می کند. به عبارت دیگر چند سالی است که کارفرماهای دولتی به پیمانکاران وجه نقد پرداخت نمی کنند و اسناد خزانه می دهند و این قید سبب می شود که پیمانکاران برای استفاده از ظرفیت این تبصره وامی نیز از بانک ها دریافت کنند تا ۲۵ درصد را پرداخت کنند و بتوانند تهاتر را انجام دهند که این امر صحیح نمی باشد.

۲. قید ۲۵ درصد پرداخت به صورت نقدی برای انجام تهاتر از سوی متقاضی و همچنین توجه به بند (ز) تبصره (۸) قانون بودجه سال ۹۸ و دستورالعمل آن^۲ سبب شده است تا سازمان امور مالیاتی در تهاترها چه با اوراق تسویه خزانه و چه اسناد خزانه اسلامی، از اشخاص متقاضی، ۳ درصد عوارض مربوط به مالیات ارزش افزوده را نیز مطالبه نماید، با توجه به اینکه عوارض مربوط به شهرداری ها می باشد و ۶ درصد از مالیات بر ارزش افزوده مرتبط به سازمان امور مالیاتی است، به عبارت دیگر برای محاسبه ۲۵ درصد نقدی، ۱/۵ درصد از ۶ درصد سهم سازمان امور مالیاتی از مالیات بر ارزش افزوده و همچنین ۳ درصد از عوارض سهم شهرداری ها نیز مطالبه می شود و در

ایرادات و
مشکلات
مطروحه

^۱ بند خ ماده ۱ آیین نامه اجرایی بند (و) تبصره ۵ قانون بودجه سال ۹۷: دستگاه بدهکار عبارت است از وزارتخانه ها، موسسات دولتی و شرکت های دولتی (بابت اجرای طرح های تملک دارایی سرمایه ای که اعتبارات آن ها از محل بودجه عمومی دولت تامین می شود) و موسسات و نهادهای عمومی غیردولتی (بابت اجرای طرح های تملک دارایی های سرمایه ای که اعتبارات آن ها از محل بودجه عمومی دولت از محل بودجه عمومی دولت تامین می شود که دارای بدهی قطعی به اشخاص متقاضی هستند).

^۲ بند (ز) تبصره ۸ قانون بودجه سال ۹۸: در معاملات پیمانکاری که کارفرما یکی از دستگاههای اجرائی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری است، کارفرما موظف است همزمان با هر پرداخت، مالیات ارزش افزوده متناسب با آن را به پیمانکار پرداخت کند. تا زمانی که کارفرما مالیات بر ارزش افزوده را به پیمانکار پرداخت نکرده باشد، سازمان امور مالیاتی کشور حق مطالبه آن را از پیمانکار یا اخذ جریمه دیرکرد از وی نخواهد داشت. در مواردی که بدهی کارفرما به پیمانکار به صورت اسناد خزانه اسلامی پرداخت میشود در صورت درخواست پیمانکار، کارفرما موظف است این اوراق را عیناً به سازمان امور مالیاتی کشور تحویل دهد. سازمان امور مالیاتی معادل مبلغ اسمی اوراق تحویلی را از بدهی مالیاتی پیمانکار کسر و اسناد مذکور را به خزانه داری کل کشور ارائه میکند. خزانه داری کل کشور موظف است معادل مبلغ اسمی اسناد خزانه تحویلی را به عنوان وصولی مالیات منظور کند.

نتیجه می بایستی بیش از ۲۵ درصد، به صورت نقدی پرداخت شود، در صورتیکه قبل از این بند از قانون بودجه سال ۹۸، بخش خصوصی با درصدهای کمتر از ۲۵ درصد و یا حتی بدون پرداخت نقدی، با سازمان امور مالیاتی توافق می نمود، لذا این قید در این بند از قانون بودجه به مشکلات فعالان بخش خصوصی و سازمان امور مالیاتی افزوده است.

لازم به ذکر است که بزرگترین طلبکارهای شهرداری ها، پیمانکاران هستند؛ لیکن برای تهاتر با دولت، باید عوارض را نیز به شهرداری ها پرداخت کنند و طلبشان از شهرداری ها نیز همچنان باقی بماند. ضمن آنکه امکان تهاتر آن ها با شهرداری ها نیز طبق این بند از قانون بودجه و آیین نامه آن فراهم نمی باشد، زیرا آن ها نهادهای عمومی غیر دولتی هستند که لازم است برای تهاتر آن ها با شهرداری ها نیز راه حلی از سوی مجلس در نظر گرفته شود.

۳. طبق اعلام بانک مرکزی ۱۱ بانک کشاورزی، مسکن، صنعت و معدن، توسعه تعاون، توسعه صادرات، تجارت، رفاه کارگران، صادرات ایران، گردشگری، پارسیان و موسسه اعتباری ملل در لیست اعلامی بانک مرکزی با سقف بدهی قابل تسویه از محل جز ۲ بند (و) تبصره ۵ قانون بودجه قرار گرفته اند، این امر در حالی است که پیمانکاران ممکن است بدهکاری بابت طرح ها و پروژه ها با برخی از بانک ها نداشته باشند و بدهی آن ها به بانک های دیگر از جمله بانک صادرات بیشتر باشد؛ لذا لازم است امکان جایگزینی سهمیه بانک ها به نحو دیگری غیر از آنچه در قانون بودجه و آیین نامه اجرایی آن آمده است، فراهم گردد.

۴. بخش عمده ای از موارد مشمول تهاتر و مورد تقاضای فعالان بخش خصوصی مربوط به بانک های خارج از لیست بانک های اعلامی برای تهاتر قرار دارد که از جمله آن ها بانک ملت و سپه و... که به علت عدم بدهکار بودن آن ها به بانک مرکزی امکان تهاتر با آن ها وجود ندارد.

۵. صدور اسناد تسویه خزانه نوع دوم بابت تسویه بدهی اشخاص متقاضی به بانک ها و موسسات اعتباری غیربانکی برای سال ۹۶ می باشد که این موضوع بخش محدودی از تهاتر بدهی را شامل می شود و برخی از بانک ها به منشا بدهی توجه نمی کنند و انتقال بدهی سال های قبل به سال ۹۷ را بدهی جدیدی می دانند، با وجود آنکه سازمان برنامه به آن ها اعلام نموده است که به منشا آن توجه نمایند. علاوه بر این موارد دولت بدهکار است و بخش خصوصی طلبکار و بخش خصوصی نیز جای دیگر بدهکار است و نباید برای دولت فرقی داشته باشد که بدهی برای چه سالی بوده است؛ لذا انتظار این است که شامل تسهیلات سال ۹۷ نیز شود.

۶. تهاتر باید براساس ابلاغ تخصیص سازمان برنامه و بودجه صورت گیرد ولی در روش اعلامی نیز این امر به درستی انجام نمی شود و در این روش، برخورد سلیقه ای از سوی بانک ها صورت می گیرد.

۷. از آنجایی که بخش عمده حق بیمه طرح های عمرانی و طرح های مشاوره ای بر عهده دولت می باشد، قانون گذار در دادن اوراق تسویه خزانه، سهم دولت را لحاظ نماید و به سازمان تامین اجتماعی به صورت وجه نقد پرداخت کند و یا اسناد خزانه اسلامی بدهد.

۸. در بند (ذ) ماده (۱) آیین نامه اجرایی؛ دولت بدین شکل تعریف شده است که دستگاه بدهکار عبارت است از وزارتخانه ها، موسسات دولتی و شرکت های دولتی (بابت اجرای طرح های تملک دارایی سرمایه ای که اعتبارات آن ها از محل بودجه عمومی دولت تامین می شود) که دارای بدهی قطعی به اشخاص متقاضی هستند؛ بنابراین به نظر می رسد آیین نامه اجرایی قانون، تعریف دولت و تعریف بدهی های قطعی دولت را محدود نموده است و امکان تهاتر برای پیمانکاران و مشاوران با شرکت هایی نظیر شرکت های آب و فاضلاب و بنیاد مسکن وجود ندارد.

۹. طبق اظهارات نماینده مرکز پژوهش های مجلس در شورای گفتگو؛ در لایحه بودجه سال ۹۹، اوراق تسویه خزانه نوع دوم پیش بینی

<p>نشده است و لازم است تا برای حل بخشی از مشکلات فعالان بخش خصوصی، این نوع از تهاتر پیش بینی گردد.</p>	
<p>موضوع در جلسه کارگروه کارشناسی شورای گفتگو در اتاق ایران در تاریخ ۹۸/۰۹/۱۰ و با حضور نمایندگان اتاق ایران، اتاق بازرگانی کرمان، اتاق بازرگانی کهگیلویه و بویراحمد، مجلس شورای اسلامی، وزارت امور اقتصادی و دارایی، سازمان برنامه و بودجه کشور، بانک مرکزی، سازمان امور مالیاتی، سازمان تامین اجتماعی، وزارت راه و شهرسازی، وزارت نیرو، مرکز پژوهش های مجلس، بانک تجارت، بانک مسکن، موسسه مالی اعتباری ملل، بانک توسعه تعاون، بانک کشاورزی، بانک رفاه کارگران، بانک گردشگری و سندیکای شرکتهای ساختمانی بررسی گردید و مقرر شد تا اهم ایرادات، مشکلات و پیشنهادات در راستای تهاتر و استفاده از ظرفیت بند (و) تبصره ۵ قانون بودجه سال ۹۸ در صحن شورای گفتگو مطرح شود. از جمله نظرات دستگاه های اجرایی در جلسه کارگروه کارشناسی به شرح ذیل است:</p>	
<p>نماینده بانک مرکزی:</p> <p>شهرزاد دانشمندی، نماینده بانک مرکزی بیان نمود در سال جاری دو بند در قانون بودجه پیش بینی شده است که یکی بند (و) تبصره ۵ و دیگری بند ل تبصره ۱۶ می باشد که در خصوص بخشودگی سود تسهیلات زیر یک میلیارد ریال که از سال ۹۵ شکل گرفته است و قرار است بدهی بانک ها از محل نرخ تسعیر، تسویه شود. در هر دو بند نیز گفته شده است که اجرای آن منجر به افزایش نقدینگی نگردد. بانک مرکزی برای اجرای هر دو بند باید از بدهی بانک ها به بانک مرکزی استفاده نماید که بخشی از بدهی بانک ها به بانک مرکزی بابت اجرای بند (ل) تبصره ۱۶ کسر شده است. وی در ادامه افزود بخشی از بدهی بانک ها به بانک مرکزی ناشی از ساماندهی موسسات غیر مجاز یا ناشی از ادغام بانک ها می باشد که مصوبات خاص خود را دارند. دانشمندی افزود طبق قانون بانک مرکزی مکلف است که بدهی بانک ها را شناسایی و اعلام نماید که ۴۸۰ هزار میلیارد اعلام شده است و نقل و انتقال بین بانکی نیز فراهم است، لیکن بانک مسکن به بانک دیگری بدهی ندارد. همچنین اگر بانکی به بانک مرکزی بدهکار نباشد نمی توان آن را در لیست تهاتر اضافه کرد. همچنین در مورد تخصیص سهمیه ها نیز بانک مرکزی دخیل نیست و تنها میزان سهمیه را اعلام کرده است.</p>	<p>جمع بندی جلسه کارشناسی</p>
<p>نماینده وزارت امور اقتصادی و دارایی:</p> <p>محسن هوشنگی، رییس اداره تسویه و تهاتر وزارت اقتصاد بیان نمود اگر دولت پول داشت و قرار بود که آن ها را نقدی بدهد، دیگر بحث اوراق تسویه و اسناد خزانه اسلامی مطرح نمی گشت، آنچه در برنامه ۵ ساله در مورد اوراق بیش بینی شد این بود که دولت بتواند بخش عمده ای از بدهی هایش را از طریق اوراق تسویه یا اسناد خزانه، تسویه نماید. بنابراین ۲۵ درصد شرط نقدی در قانون بودجه به دولت باز نمی گردد و بخش خصوصی متقاضی که به سازمان امور مالیاتی طبق اظهارنامه مالیاتی بدهکار است، می بایستی آن را پرداخت نماید. وی در ادامه در خصوص سال ایجاد بدهی افزود، این موضوع در اختیار ستاد بانک ها می باشد و برخی از بانک ها معتقد هستند که درست است که شما سود را پرداخت می نمایید و بدهی به سال بعد منتقل می شود ولی شماره تسهیلات جدید و سال جدید می باشد و منشا بدهی سال ۹۴، ۹۵، ۹۶ نیست؛ لذا اگر ستاد بانک تایید نماید، وزارت اقتصاد مخالفتی ندارد و برگه تسویه را صادر می کند. وی در مورد شرکت های پیمانکاری که طرف قرارداد با شرکت آب و فاضلاب هستند اظهار نمود، در قانون الحاق ۲ به صراحت آمده است که شرکت های دولتی که بعداً سهام آن ها واگذار می شود و بیش از ۵۰ درصد سهام متعلق به بخش خصوصی می باشد، اگر از بودجه عمومی دولت استفاده می کنند، بابت آن بدهی و مطالباتی که از محل تملک دارایی سرمایه ای ایجاد شده است، در حکم نهاد عمومی غیر دولتی می باشد و اگر قرار باشد که آن ها هم در تعاریف متقاضیان بیاید باید با ریزنی مجلس این پیشنهاد مطرح شود. هوشنگی در ادامه بیان نمود بانک مرکزی طبق آیینی نامه مکلف است لیست بانک های بدهکار را اعلام نماید و لذا اگر بانکی بدهکار به بانک مرکزی نباشد، دولت چگونه می تواند این بدهی را به خودش منتقل کند. وی در مورد سلیقه ای عمل کردن بانک ها نیز گفت این موضوع را باید</p>	

بانک ها پاسخگو باشند زیرا سازمان برنامه بخشنامه ای را در خصوص شیوه تهاتر صادر کرده است. همچنین در مورد نرخ حفظ قدرت خرید برای اوراق تسویه خزانه نیز به سبب آنکه این اوراق برای دولت در حکم نقد است و مدتی ندارد، لذا امکان در نظر گرفتن حفظ قدرت خرید وجود ندارد. هوشنگی در مورد جذب اوراق تسویه خزانه افزود که بخش خصوصی خود پیگیری نمی کند و پرونده هایی وجود دارد که درخواست داده شده ولی پیگیری صورت نگرفته است و اکنون ۳۵۰ پرونده در مرکز بدهی وجود دارد.

نماینده سازمان برنامه و بودجه:

امیر امیری دبیر اظهار نمود در مورد اسناد خزانه نوع اول تاکنون ۲۹۷ فقره پرونده یعنی چیزی در حدود ۱۳۳ میلیارد تومان تخصیص اعتبار داده شده است که از ۴ میلیون تومان تا ۸ میلیارد متغیر بوده اند و در مورد اسناد خزانه نوع دوم نیز برای ۶۹ پرونده تخصیص اعتبار انجام شده است که حدود ۲ هزار ۲۶۴ میلیارد تومان بوده است، البته ۲ رقم بزرگ آن مربوط به سازمان تامین اجتماعی و صندوق فولاد می باشد و باقی آن مربوط به پیمانکاران یعنی شرکت ساخت و توسعه حمل و نقل و... است که شامل ۷۰ پرونده می باشد. وی در ادامه افزود درست است که تا زمانی که آیین نامه و شیوه نامه اجرای ابلاغ شود به نیمه دوم سال است، لیکن امیدواریم در ماه های آینده عملکرد بالاتر برود. وی در ادامه گفت بانک ها حق دارند که بین مشتریان خود اولویت قائل شوند و هیچ سازمان و نهادی نمی تواند در اولویت بندی مشتریان آن ها دخالت نماید ولی شعب بانک ها نیز باید با ستاد در تخصیص ها هماهنگ باشند تا مشکلی پیش نیاید. همچنین بیشترین تقاضاها برای بانک ملی، ملت، سپه و به ویژه صادرات است که برخی از این بانک ها بدهی به بانک مرکزی ندارند و در لیست نیستند و بانک صادرات نیز که در لیست می باشد، بیشتر از سقف آن تقاضا دارد.

نماینده مجلس شورای اسلامی:

سید فرید موسوی، نماینده مجلس شورای اسلامی اظهار نمود تصمیمی در مورد بند (و) تصمیم راحتی نبود و به هر حال شرایط به گونه ای پیش رفت که در حوزه اقتصاد، کار پیمانکاران قفل شده بود ولی با توجه به محدودیت های بودجه ای و مخالفت های بانک مرکزی، مجلس از اختیارات خود در قانون گذاری استفاده کرد و این بند را پیش بینی نمود. وی در ادامه افزود قرار نیست که با این بند کل مشکلات حل شود. در خصوص ۲۵ درصد نیز اعتقاد این است که آن را باید بخش خصوصی متقاضی پرداخت نماید؛ زیرا ۷۵ درصد را بانک مرکزی متقبل شده است. اگر اجرای این بند تجربه موفق باشد، در بودجه سال آینده نیز پیش بینی خواهد شد. وی در مورد بانک مسکن نیز افزود بسیاری از پیمانکاران که در حوزه مسکن فعالیت می کنند می توانند از سهمیه بانک مسکن استفاده کنند که به نظر می رسد تعداد کمی نباشند مثلاً پیمانکاران پروژه مسکن مهر. وی همچنین افزود شهرداری ها و نهادهای عمومی غیردولتی، بدهی و درآمدهایشان به دولت مرتبط نمی باشد تا برای آن ها اوراق تسویه خزانه بتوان پیش بینی نمود. و عوارض شهرداری ها نیز در اختیار دولت نیست و باید پرداخت شود. همچنین در مورد سلیقه ای عمل کردن بانک ها نیز وزارت اقتصاد حداقل در مورد بانک های دولتی می بایستی نظارت را انجام دهد. به علاوه اینکه در مورد بدهی های سال قبل نیز نباید محدودیت وجود داشته باشد.

نماینده سازمان تامین اجتماعی:

محمدی، نماینده سازمان بیان نمود به طرح های عمرانی که دولت با بخش خصوصی منعقد می نماید، ضریب ۶/۶ حق بیمه سازمان تامین اجتماعی تعلق می گیرد که طبق مصوبه شورای عالی تامین اجتماعی، ۵ درصد آن، سهم دولت است و ۱/۶ درصد از آن، سهم پیمانکار می باشد و در قراردادهای مشاوره ای نیز از ضریب ۱۵/۶۶ درصد حق بیمه، ۱۲ درصد آن سهم دولت و ۳/۶ درصد آن سهم مشاوران است، لذا زمانی که به پیمانکاران و مشاوران، اسناد خزانه اسلامی و اوراق تسویه داده می شود، باید سهم دولت بابت این

قراردادها برای سازمان تامین اجتماعی لحاظ شود. قبل از این اوراق، صورت وضعیت به صورت ماهیانه توسط پیمانکار به سازمان داده می شد و در آنجا سهم دولت نیز ارسال می گردید و مشکلی نیز ایجاد نمی شد؛ لیکن اکنون پیمانکاران لیست را ارائه می دهند و چون سازمان تامین اجتماعی موظف است براساس آخرین صورت وضعیت واگذارنده کار محاسبات را انجام دهد، از تاریخ محاسبه، پیمانکاران مشمول جریمه می شوند. بنابراین درخواست این است که در بودجه سال آینده سهم تامین اجتماعی پیش بینی شود.

نماینده سازمان امور مالیاتی:

سید مجتبی احمدی اظهار نمود ایراد بخش خصوصی نسبت به ابهام در قید ۲۵ درصد پرداخت به صورت نقدی برای انجام تهاتر از سوی متقاضی یا دولت صحیح است زیرا با توجه به بند (ز) تبصره (۸) قانون بودجه سال ۹۸ و اینکه عوارض سهم شهرداری ها می باشد، سازمان امور مالیاتی مکلف است در تهاترها چه با اوراق تسویه خزانه و چه اسناد خزانه اسلامی، از اشخاص متقاضی، ۳ درصد عوارض مربوط به مالیات ارزش افزوده را نیز مطالبه نماید؛ به عبارت دیگر برای محاسبه ۲۵ درصد نقدی، ۱/۵ درصد از ۶ درصد سهم سازمان امور مالیاتی از مالیات بر ارزش افزوده و همچنین ۳ درصد از عوارض سهم شهرداری ها نیز مطالبه می شود و در نتیجه می بایستی بیش از ۲۵ درصد، به صورت نقدی پرداخت شود، در صورتیکه قبل از این بند از قانون بودجه سال ۹۸، بخش خصوصی با درصدهای کمتر از ۲۵ درصد و یا حتی بدون پرداخت نقدی، با سازمان امور مالیاتی توافق می نمود، لذا این قید در این بند از قانون بودجه به مشکلات فعالان بخش خصوصی و سازمان امور مالیاتی افزوده است.

نماینده بانک تجارت:

محمود صفرزاده بیان نمود بودجه ای که به بانک تجارت اختصاص داده شده است ۵ هزار میلیارد تومان است و با توجه به اقساطی که پرداخت شده است، ۴۳۰۰ میلیارد تومان سقفی است که بانک می تواند از آن استفاده نماید که تا الان ۵ هزار تقاضا ثبت شده و به عبارت دیگر ۷ هزار میلیارد تومان تفاوت وجود دارد و ۵ هزار تقاضای دیگر نیز پشت درها هستند. وی در ادامه افزود برای سال آینده می توان پیش بینی کرد که تهاتر فقط برای بانک های بدهکار نباشد و بانک های غیربدهکار نیز مشمول شوند ولی به شرطی که این پول از بانک مرکزی خارج نشود و سپرده گذاری نزد بانک مرکزی توسط بانک ها صورت گیرد.

نماینده بانک مسکن:

محمد پیمان طایفه، نماینده بانک مسکن اظهار نمود این بانک ۳۴ هزار میلیارد ریال به بانک مرکزی بدهکار است که از آن محل، ۲۵۰ میلیارد اشخاص متقاضی برای سال ۹۷ وجود داشته و اوراق تسویه خزانه را دریافت کرده اند و برای سال ۹۸ نیز تقاضاها دریافت شده است. همچنین تمامی آن بابت خطوط اعتباری مسکن مهر می باشد.

نماینده وزارت راه و شهرسازی:

بهروز جنتی فر اظهار نمود نظرات بخش خصوصی در مورد ایرادات و مشکلات در مورد اوراق تسویه خزانه صحیح می باشد. همچنین آیین نامه این بند و بخشنامه آن خیلی دیر به تصویب رسید و فرایند اجرایی آن نیز با تاخیر در حال انجام است و متأسفانه در فرایند تدوین این قانون و آیین نامه از دستگاه های اجرایی نیز نظرخواهی نشد. لازم به ذکر است تهاتر در پارسال با موانع و ایرادات کمتری انجام شد. همچنین در مورد تامین اجتماعی نیز پیشنهاد می شود که بدهی این سازمان به بانک رفاه چنانچه این بانک به بانک مرکزی بدهی داشته باشد تهاتر شود. وی در ادامه افزود بیشترین بدهکاری بخش خصوصی به بانک صادرات، ملت و سپه می باشد ولی یا بانکها مشمول نیستند و یا سقف کمی دارند. تاکنون برای وزارت راه و شهرسازی در تهاتر غیربانکی ۲۸ میلیارد تومان و در تهاتر بانکی ۱۸۴

<p>میلیارد تومان از طرف سازمان برنامه ابلاغ صورت گرفته است و ۴۰۵ میلیارد تومان تهاتر نیز در دست اقدام وجود دارد.</p>	
<p>۱. جهت حل مشکل قید پرداخت بیست و پنج درصد (۲۵٪) بدهی‌ها به صورت نقدی، پیشنهادات می‌گردد:</p> <ul style="list-style-type: none"> • در مرحله اول در خصوص ابهام موجود جز (۱) بند (و) تبصره ۵ قانون بودجه و تعارض قانون بودجه و آیین نامه اجرایی در تفسیر قید ۲۵ درصد و اینکه دولت باید این ۲۵ درصد بدهی را به صورت نقدی پرداخت نماید و یا اشخاص متقاضی می‌بایستی این شرط را رعایت نمایند، از مجلس شورای اسلامی استفسار صورت گیرد. • در مرحله دوم چنانچه پس از استفسار مشخص گردد که نظر مجلس شورای اسلامی، پرداخت ۲۵ درصد از سوی اشخاص متقاضی می‌باشد، این بند از قانون بودجه سال ۹۸ به نحوی که این قید حذف گردد، اصلاح گردد. • در تبصره لایحه بودجه سال ۹۹، قیدی مبنی بر پرداخت نقدی از سوی متقاضیان تهاتر نوع اول، ذکر نشود. <p>۲. در خصوص ظرفیت های اعلامی بانک ها از جمله بانک مسکن برای اسناد خزانه نوع دوم و عدم امکان جابه جایی سهمیه این بانک به بانک های دیگر پیشنهاد میشود:</p> <p>بانک مرکزی، سازمان برنامه و بودجه و وزارت اموراتصادی و دارایی با بررسی این موضوع امکان جذب سهمیه بانک مسکن توسط بانک های دیگر را فراهم آورند.</p> <p>۳. در مورد "قید ایجاد بدهی به بانک ها تا پایان سال ۹۶ در بند (و) تبصره ۵ قانون بودجه سال ۹۸" پیشنهاد می‌گردد:</p> <ul style="list-style-type: none"> • قانون بودجه سال ۹۸ به نحوی اصلاح گردد که قید ایجاد بدهی به بانک ها تا پایان سال ۹۶، از بند (و) تبصره ۵ حذف شود. • در قانون بودجه سال ۹۹، اوراق تسویه نوع دوم جهت تهاتر با بانک ها، بدون قید و تعیین سال پیش بینی شود. <p>۴. در مورد پرهیز از سلیقه ای عمل کردن بانک ها در تخصیص های اعلامی سازمان برنامه پیشنهاد می‌شود:</p> <p>به جهت شفافیت موضوع، شیوه نامه اجرایی بند (و) تبصره ۵ قانون بودجه سال ۹۸ و کاربرد های آن به نحوی اصلاح گردد که امکان و اختیار رد تخصیص اعتبار از سوی شعب بانک ها و ستاد بانک ها وجود نداشته باشد.</p> <p>۵. در خصوص لحاظ سهم دولت از حق بیمه تامین اجتماعی در اوراق تسویه خزانه پیشنهاد می‌شود:</p> <p>در قانون بودجه سال ۹۹ سهم دولت در حق بیمه تامین اجتماعی در تهاتر بدهی های دولت با اشخاص متقاضی بابت قراردادهای عمرانی از طریق اوراق تسویه خزانه نوع اول مشخص گردد.</p> <p>۶. در مورد لحاظ حفظ قدرت خرید برای اوراق تسویه خزانه پیشنهاد می‌شود:</p> <p>در قانون بودجه سال ۹۹ و آیین نامه اجرایی آن مربوط به اوراق تسویه خزانه، نرخ حفظ قدرت خرید که برای اسناد خزانه اسلامی در نظر گرفته می‌شود، برای اوراق تسویه خزانه نیز لحاظ گردد.</p> <p>۷. در خصوص عدم محدود شدن دستگاه های اجرایی در تسویه بدهی پیشنهاد می‌شود:</p> <p>آیین نامه اجرایی اوراق تسویه خزانه به نحوی اصلاح گردد که همانند آیین نامه های سال های قبل موسسات و نهادهای عمومی غیردولتی (بابت اجرای طرح های تملک دارایی های سرمایه ای که اعتبارات آن ها از محل بودجه عمومی دولت تامین می‌شود که دارای بدهی قطعی به اشخاص متقاضی هستند)، نیز مشمول بند و تبصره ۵ قرار گیرند.</p>	پیشنهاد دبیرخانه

۱. مستندات قانونی به ویژه "بند (و) تبصره ۵ قانون بودجه سال ۹۸، آیین نامه اجرایی بند و تبصره ۵ و شیوه نامه آن، بخشنامه سازمان امور مالیاتی به شماره ۲۳۰/۹۸/۵۸ مورخ ۹۸/۰۶/۳۰ و بخشنامه سازمان امور مالیاتی در مورد بند (ز) تبصره ۸ قانون بودجه سال ۹۸؛	فهرست مدارک پشتوانه
۲. نامه شماره ۲۸/۶۴/ص مورخ ۹۸/۰۸/۲۶ شورای گفتگوی کهگیلویه و بویراحمد خطاب به شورای گفتگو؛	
۳. نامه شماره ۲۷/۱۰۷۹۶/ص مورخ ۹۸/۰۹/۰۵ شورای گفتگو خطاب به بانک های اعلامی از سوی بانک مرکزی جهت تهاتر از طریق اوراق تسویه با موضوع استعلام در مورد ظرفیت و میزان تهاتر بانک ها؛ و	
۴. نامه شماره ۱۰/۲/۱۰۷۶۴/ص مورخ ۹۸/۰۹/۵ اتاق بازرگانی ایران خطاب به هیأت بررسی و تطبیق مصوبات دولت با قوانین مجلس شورای اسلامی.	